

B.A. Part-I (Semester—I) Examination**(Modern Indian Language)****SANSKRIT (Compulsory)**

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :—(1) **ALL** questions are compulsory.

(2) Write answers in the offered medium.

सूचना :—(1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

सूचना :—(1) उत्तरे स्वीकृत माध्यमातून लिहावीत.

(2) उत्तर स्वीकृत माध्यम में लिखिये।

1. (अ) Translate any **TWO** of the following :

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचा अनुवाद करा :

किसी दो पाठ्यांशों का अनुवाद करें :

- (1) अधुनास्य सन्निधाने पलायितुमक्षमः। तद्यथा भवितव्यं तदभवत्। तावद्विश्वासमुत्पाद्यास्य समीपमुपगच्छामि। इत्यालोच्योपसृत्याब्रवीत्—आर्य, त्वामभिवन्दे। गृध्रोऽवदत्-कस्त्वम्। सोऽवदत्-मार्जारोऽहम्। गृध्रो ब्रूते—दूरमपसर। नो चेधान्तकोऽसि मया।
- (2) एवं विश्वास्य स मार्जरस्तरुकोटरे स्थितः। ततो दिनेषु गच्छत्सु वक्षिणावकानाक्रम्य कोटरमानीय प्रत्यहं खादति। येसामपत्यानि खादितानि तैः शोकार्तेः विलपदिभरितस्तो जिज्ञासा समारब्धा। यचरिज्ञाय मार्जारः कोटरान्निसृत्य बहिः पलायितः।
- (3) न मया किमपि दूषणास्पदं कृतम् ? प्रमादास्पदमेव देवीवचनम्। देवि, मत्कृतपातकमिव पातकं नान्येन केनापि कृतं स्यात्। कलिङ्गरणभूमावपरिमितजीवहत्याभवत्। भूषणास्पदमिदं किं मम पातकिनः। तिष्ठतु तावत्। साम्प्रतमपि कलिङ्गरणभूमौ हतानां सैनिकानां करुणरवा मम कर्णपथमापतन्ति।
- (4) पुत्रः—तात, मातः न्यग्रोधसंन्यासी—दानीमेवाभ्यां दृष्टः। तेन चोक्तम् ममाश्रममागच्छतम्। ततश्च तत्र भगवतो बुद्धस्य रम्यां कथां कथयिष्यामि। तात, गच्छाव किं तस्य संन्यासिनम् आश्रमम्।

(ब) How दीर्घकर्ण earned trust of जरदगव ?

6

दीर्घकर्णानि जरदगवाचा विश्वास कसा संपादन केला ?

दीर्घकर्ण ने किस तरह जरदगव का विश्वास संपादन किया ?

OR/किंवा/अथवा

Why and how 'सम्राट अशोक' accepted the path of non-violence and place ?

सम्राट अशोक अहिंसा व शांतीच्या मार्गावर कसा वळला ?

सम्राट अशोक ने अहिंसा तथा शांति का पथ क्यों अपनाया ?

खालीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचा अनुवाद करा :

किरी दो पाठ्यांशों का अनुवाद करें :

- (1) 1961 तमे ख्रिस्ताब्दे जुलैमासस्य प्रथम दिनाङ्के कर्नालि इति लघुग्रामे कल्पना जनिमलभत। आबाल्यादेव कल्पनायाः मनसि विमानोद्भूयने अवकाशगमने च रुचिरासीत्। बाल्यकाले यदा तस्याः सख्याः गायनवादननर्तनानि कुर्वन्ति तदा सा विमानस्य चित्रं अलिखति स्म। तस्याः एतामभिरुचिं दृष्ट्वा पिता तस्याः प्रवेशं कर्नालिस्थं रवीन्द्रनाथ टागोर विद्यालयमकारयत्।
- (2) 1997 तमे ख्रिस्ताब्दे नोव्हेंबरमासस्य 19 दिनाङ्के सा प्रथमवारमवकाशं गतवती। तस्या प्रथमा अवकाशयात्रा महती सफला जाता। तस्या अदम्य साहसं दृष्ट्वा नासा संस्थया तस्याः द्वितीयवारं चयनं कृतम्। अधिकस्य अधिक फलं सश्रमेणैव लभते। एतस्या यात्रायां तया सह अन्ये षट् सहयात्रिणः आसन्।
- (3) एवमखिलमेव कार्यालयीनमाहिर्नकं यथावत् प्रचलितमासीत्। को नाम जानीते सार्धद्वादशवादने तस्मिन्नेव प्रशान्ते स्थाने तादृशः भीषणः प्रस्फोटः प्रादुर्भवेदिति ? न तत्र किमपि अण्वस्त्रं पतितं न वा स्फोटकाः प्रयुक्ताः। नाग्निप्रकोपो जातः न चापि भूकम्पः। तथापि परिस्थितिस्तु तादृश्यमेव भयङ्करी।
- (4) यथावकाशं सूची सूत्र प्रावधानस्यापि सूचना अग्रे प्रेषिता किन्तु कतिपयमासेभ्यः पश्चात्तदपि सर्वं निरीक्षणं, यतः तत्कृते निविदापत्रमावश्यकमिति निर्देशः उच्चकार्यालयतः सम्प्राप्तः। निविदापत्रस्य मूल्यं दशरूप्यकाणि। को नाम रूप्यकचतुष्टया सूच्याः विक्रयणार्थं दशरूप्यकाणां व्ययं करोतु ?

(ब) Sketch the character of कल्पना चावला.

6

कल्पना चावलाचे जीवनचरित्र रेखाटा.

कल्पना चावला का जीवनचरित्र लिखिये।

OR/किंवा/अथवा

Describe the "Office Environment" with the help of lesson 'कस्यचित् कीचकस्य'.

'कस्यचित् कीचकस्य' या पाठाच्या आधारे कार्यालयीन वातावरणाचे वर्णन करा.

'कस्यचित् कीचकस्य' पाठ के आधार पर कार्यालयीन वातावरण विशद कीजिये।

3. (अ) Translate any **TWO** श्लोकाऽ of the following :

10

कोणत्याही दोन श्लोकांचा अनुवाद करा :

किरी दो श्लोकों का अनुवाद कीजिये :

- (1) सुग्रीव नाम धर्मात्मा कश्चित् वानरपुङ्गवः
वीरो विनिकृतोभ्राता जगद् भ्रमति दुःखितः।
प्राप्तोऽहं प्रेषितस्तेन सुग्रीवेण महात्मना
राज्ञा वानरमुख्यानां हनुमान् नाम वानरः॥

- (2) नूनं व्याकरणं कृत्स्नमनेन बहुधा श्रुतम्
 बहु व्याहरतानेन न किञ्चिदपशाब्दितम्।
 न मुखे नेत्रयोश्चापि ललाटे च भ्रुवोस्तथा
 अन्येष्वपि च सर्वेषु दोषः संविदितः क्वचित्।।
- (3) पुराणमित्येव न साधु सर्वं न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम्।
 सन्तः परीक्ष्यान्तरेद्भजन्ते मूढः परप्रत्ययेनबुद्धिः।।
- (4) शरदि न वर्षति गर्जति वर्षति वर्षासु निःस्वनो मेघः।
 नीचो वदति न कुरुते न वदति सुजनः करोत्येव।।

(ब) Explain the skill of speech of हनुमान.

6

हनुमानाचे वाक्चातुर्य स्पष्ट करा.

हनुमान का वाक्चातुर्य स्पष्ट कीजिये।

OR/किंवा/अथवा

Explain "सुभाषितं अक्षय धनं".

"सुभाषितं अक्षय धनं" ही उक्ती स्पष्ट करा.

"सुभाषितं अक्षय धनं" यह उक्ति स्पष्ट कीजिये।

4. (अ) Translate any **TWO** श्लोकाऽ of the following :

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोन श्लोकांचा अनुवाद करा :

किसी दो श्लोकों का अनुवाद कीजिये :

- (1) अपुत्रस्य हि पुत्रत्वं पादपा इह कुर्वते
 यत्नेनापि च विप्रेन्द्रा अश्वत्थारोपणं कुरु।
 शतैः पुत्रसहस्राणामेक एव विशिष्यते
 कामेन रोपयेद्विप्रा एकद्वित्रिप्रसंख्यया।।
- (2) किञ्चिच्छेदं च यः कुर्याश्वत्थस्य वटस्य च
 श्रीवृक्षस्य च विप्रेन्द्रा भवेत् ब्रह्मघातकः।
 मूलच्छेदेन विप्रेन्द्रा कुलपातो भवेदनु
 वृक्षच्छेदि भवेन्मूकः अधिव्याधिशतं भजेत्।।
- (3) वीथयः सिक्तसंमृष्टाश्चारुपल्लवतोरणाः
 गृहा राष्ट्रध्वजै रम्यैर्बभूवुश्च विभूषिताः।
 अभ्यनन्दन् जयालोकेर्जनास्तेजस्विनं मुनिम्
 उदयोन्मुखमारारुधैर्भरिचन्तमिव पक्षिणः।।

- (4) अहिंसा सत्यमक्रोध इति त्रयाम्बकत्रयम्
तस्मै सत्याग्रहाख्याय त्र्यम्बकाय नमो नमः ।
नमः स्वानन्दरूपाय देवाय परमात्मने
यत्कटाक्षविलासेन लीयन्ते दैन्यराशयः ॥

(ब) Explain the importance of trees according to the lesson 'वृक्षमहिमा'.

6

'वृक्षमहिमा' पाठाच्या आधारे वृक्षांचे महत्व स्पष्ट करा.

'वृक्षमहिमा' पाठ के आधार से वृक्षों का महत्व विशद कीजिये।

OR/किंवा/अथवा

Write the celebration of 'गांधी जन्म' in your words.

महात्मा गांधीचा जन्मोत्सव आपल्या शब्दात लिहा.

महात्मा गांधी जन्मोत्सव प्रसंग अपने शब्दों में स्पष्ट करें।

5. Choose the correct alternative of any 16 :

16

खालीलपैकी कोणत्याही 16 प्रश्नांचे योग्य पर्याय निवडा :

किन्हीं 16 प्रश्नों के योग्य पर्याय लिखिये :

(1) महर्षी वाल्मीकिना प्रथमः श्लोकः कस्मिन् वृत्ते प्रकटितः ?

(1) आर्या

(2) अनुष्टुभं

(3) गायत्री

(2) रामायणस्य सप्तमकाण्डस्य नाम किं ?

(1) युधकाण्डं

(2) सुन्दरकाण्डं

(3) उत्तरकाण्डं

(3) श्रीहनुमान् कस्य अंशः ?

(1) वायुदेवः

(2) सूर्यदेवः

(3) इंद्रदेवः

(4) श्रीरामस्य जन्मतिथिः का ?

(1) अश्विन शु. नवमी

(2) चैत्र शु. नवमी

(3) श्रावण कृ. अष्टमी

(5) श्रीरामेण प्रथमवारं कस्याः राक्षसिन्याः वधं कृतं ?

(1) सरसा

(2) तारिका

(3) सिंहिका

(6) श्रीपरशुरामस्य कस्मिन् पर्वते निवासः ?

(1) महेंद्रपर्वते

(2) द्रोणागिरी

(3) चित्रकूट

(7) श्रीरामाय केन ऋषिना दिव्याणि अस्त्राणि प्रदत्तानि ?

(1) महर्षी शरभंगः

(2) महर्षी वाल्मिकी

(3) महर्षी अगस्ती

(8) रावणस्य नगरी लंका केन निर्मिता ?

(1) विश्वकर्मा

(2) नल-नील

(3) कुम्भकर्णः

(9) श्रीहनुमता रावणस्य कस्य पुत्रस्य वधः कृतः ?

(1) बिभीषणः

(2) अक्षयकुमारः

(3) शार्दूलः

(10) श्रीरामेण मार्गप्राप्ती कृते सागरस्य कति दिनानि प्रार्थना कृता ?

(1) पञ्च

(2) सप्त

(3) त्रीणि

(11) माल्यवान् रावणस्य कः ?

(1) पितामहः

(2) मातामहः

(3) पितृव्यः

(12) धूम्राक्षस्य वधः केन कृतः ?

(1) अंगदः

(2) सुग्रीवः

(3) हनुमान्

(13) रावणस्य पत्नेः नाम किं ?

(1) मंदोदरी

(2) माण्डवी

(3) मिथिला

(14) लंकानगरी रावणेन कस्मात् अपहृता ?

(1) इंद्रः

(2) दशरथः

(3) कुबेरः

(15) सहस्त्रार्जुनस्य नगरी का ?

(1) माहिस्मती

(2) मिथिला

(3) अयोध्या

(16) श्रीरामचंद्रः कस्यां नद्यां विलीनः जातः ?

(1) तमसा

(2) सरयू

(3) गोदावरी

(17) श्रीरामः अयोध्यानगरीं केन यानेन आगतवात् ?

(1) रथेन

(2) जलयानेन

(3) विमानेन

(18) कुम्भकर्णाय केन शापं दत्तम् ?

(1) विष्णुः

(2) ब्रह्मदेवः

(3) शिवः

(19) कुम्भकर्णस्य वधः केन कृतः ?

(1) लक्ष्मणः

(2) श्रीरामः

(3) सुग्रीवः

(20) श्रीरामस्य साहाय्यार्थं केन रथः प्रेषितः ?

(1) भरतः

(2) अंगदः

(3) इंद्रः